

Ч. 3.

16 квітня 1924 р.

Ч. 3.

ЗМІСТ:

1. КЛИМ ПОЛІЩУК. „Скарби стародавні“.	9. БІБЛІОГРАФІЯ.
2. ПРОФ. ІВАН ОГІЄНКО. Свято української культури.	10. ТЕАТР І МУЗИКА.
3. ГАЛИНА ОРЛІВНА. Мухмедка, закінчення.	11. З ЖИТТЯ УКРАЇНИ. Студ. громади в Варшаві.
4. П. М.—Д. Г. Левицький.	12. СОЙМ І СЕНАТ.
5. ОЛ. САЛІКОВСЬКИЙ. Великому приятелю України.	13. ПРИРОДА, НАУКА, ВІНАХОДИ.
6. КЛИМ ПОЛІЩУК. З весняних настроїв.	14. З УСЬОГО СВІТУ.
7. ЦЕРКОВНЕ ЖИТТЯ.	15. ПОШТОВА СКРИНКА.
8. ВОЛ. ОСТРОВСЬКИЙ. Дмитро Маркович.	16. ІЛЮСТРАЦІЇ.
	17. ОГОЛОШЕННЯ.

ВАРШАВА.

ЦІНА 1.250.000 МАР.

БЕЗПЛАТНИЙ ДОДАТОК ДО „НАШОГО СВІТУ“.

Всім передплатникам буде розіслано при ч. 4 (за квітень): Посол д-р В. Дмитріюк. ЛІКУВАННЯ РАН. Поради по хірургії: антисептика, асептика, перев'язки.

До пп. українських торговців і промисловців.

РЕДАКЦІЯ „НАШОГО СВІТУ“ ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО:

- 1) приймає до безплатного уміщення в „економічному відділі“ описи всіх торговельних і промислових фірм з метою ознайомити населення з рідним промислом і торгівлею й допомогти їх розвою. Але, з огляду на величезні видатки на видання, просимо торговельні й промислові фірми одночасно надіслати нам свої оголошення й платню за них.
 - 2) „Наш Світ“ розпочав працю над складенням „Провідника по українській торгівлі й промислу“ адресової книжки всіх українських фірм, яку дасть своїм передплатникам в характері безплатного додатка. Отже закликаємо всі наші фірми: індивідуальні, спілки фірмові, з обмеженою порукою й акційні, а також усі кооперативи, видавництва, устеповні фірми — спілки чи кооператива (особи правної), 2) назва фірми, 3) бранжа: що виробляє чи продає (напр.: машини й знаряддя різнічі, залізо, цвяхи, дріт, бляха, кухонні річі й т. д.), 4) Адреса, 5) Телефон. Роблячи послугу фірмам, бажаємо, щоб усі фірми були нашими передплатниками.
 - 3) Фірми, які дають свої оголошення до „Н. Світу“, матимуть безплатно оголошення в книжці „Провідник“.
- Просимо наших Читачів повідомити про вищезазначене всі місцеві українські фірми.

КОМІСОВІ ДОРУЧЕННЯ НА:

- 1) ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ДО РОСИ І НА УКРАЇНУ, 2) ПЕРЕСЛАННЯ ЛИСТІВ, ДОКУМЕНТІВ, КОШТОВНИХ РІЧЕЙ І ПАПЕРІВ, ПАЧОК І Т. ИН. 3) ВИКЛОПОТАННЯ РІЖНИХ ДОКУМЕНТІВ: МЕТРИК, КОПІЙ, АТЕСТАТІВ, ДИПЛЬОМІВ, ШЛЮБНИХ СВИДОЦТВ І Т. ИН., 4) ДОБУВАННЯ ВСІЯКИХ ІНФОРМАЦІЙ ВІД ІНСТИТУЦІЙ І УРЯДІВ У ПОЛЬЩІ Й ЗА КОРДОНОМ, 5) КУПІВЛЮ, ПРОДАЖ І ЕКСПЕДИЦІЮ РІЖНИХ ТОВАРІВ І МАЙНА ДЛЯ ПРИВАТНИХ ОСІБ, КРАМНИЦЬ, КООПЕРАТИВІВ І Т. Д.

виконує представник на Польщу **Російсько-Англійського Експресу** (централя в Берліні) **Aleksander Wosko-
bojnikow, Warszawa, Długa 31 m. 45.**
Konto czekowe w P. K. O. № 7180.

Уділяються поради й висилаються проспекти по одержанню поштових марок.

УВАГА: Особливо важне для осіб, що мешкають на провінції і не бажають наражатися на великі видатки на подорож для залагодження своїх справ особисто.

ПРАЦЯ ДЛЯ БЕЗРОБІТНИХ

Українське Торговельне Підприємство

організує працю на місцях для безробітних інтелігентів і добре письменних селян. Заяви приймаються лише від осіб енергійних, які люблять працю й рух і з жадного боку не скомпромітовані.

В заяві належить подати такі відомості: 1) вік, 2) освіта, 3) місце народження й теперішня праця, 5) які відомі особи можуть за них поручитися, 6) яку можуть скласти кауцію.

Заяви надіслати в Редакцію „Нашого Світу“ для „Торговельного Підприємства“.

Видавництво „РУСАЛКА“

ПОРУЧАЄ СЛІДУЮЧІ ВИДАННЯ:

- 1) „Театральне Мистецтво“ журнал театру і сцени; два перші річніки по 2 зол. пол.; передплата на третій річник (враз з ніш. додатками) 2 дол. амер. або їх рівновартість у кожній іншій валюті.
- 2) „Український театр“, листівки з портретами укр. артистів та знімками театр. труп. Перша серія (12 шт.) 1 зол. польс.
- 3) „Христос Воскрес“, листівки на Великдень, серія 12 шт. 1 зол. польс. Сотня 7 зол. польс.
- 4) Проф. І. Шимонівич: Історія політичної економії, 3 золот. польськ.
- 5) „Господарський календар“ на 1924 р. — ціна знижена. 1 золот. польськ.

Замовлення і гроші слати на адресу:
Гр. Гануляк, Львів, Куркова 10.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ!

ЧИТАЙТЕ!

„УКРАЇНСЬКИЙ ЕМІГРАНТ“

Літературно-суспільний двотижневик, присвячений справам української еміграції і рееміграції.

Під редакцією Кліма Поліщука.

Адреса Редакції-Адміністрації: Львів, вул. Коперника 16.

З „Укр. Емігранта“ можна довідатися про всі умови й засоби, при яких відбувається еміграційний рух, бо програм його містить:

1. Нариси й оповідання з життя української еміграції і іміграції на всьому світі, в яких яскравими фарбами змальовується доля й недоля тих, що пішли шукати „свого щастя“.

2. Постійний „Малий фейлетон“ на актуальні теми еміграційного руху.

3. Спеціальні статті про умови і засоби еміграційного руху, в яких особливо буде звернено увагу на таке явище, як шахрайство і недобросовістність усяких самозваних агентів, і будуть вказані певні бюро подорожі, при посередництві яких легше всього можна дістатися в різні краї Нового Світу, а саме: Сполучених Штатів, Канади, Аргентини, Бразилії, Куби, Колумбії Мексики і т. и.

4. Практичні поради; відповіді Редакції на листові запитання про умови подорожі людей — як робітничого фаху, так і інтелігентних професій.

Оказові числа висилаються безплатно.

Ч. 3.

Варшава, 16 квітня 1924 р.

Ч. 3.

КЛИМ ПОЛИЩУК

„Скарби стародавні“...

(Волинська легенда).

Існує в народі переказ дивний, що начеб-то в околицях міста Ізяслава закопані величезні скарби, яким ще «літа не вийшли»... І ось одному чоловікові з'явився білий, як сніг, старець і сказав:

„Скажи тим, що скарбів шукають, що скарбам тим ще літа не вийшли. Нехай ліпше покинуть усяке шукання, а то від вогню згорять“...

І дійсно, ще ніхто ніколи не знайшов ніякого скарбу, але кожний раз, як тільки візьмуться за розкопки тих могил, що в безлічі розкидані навколо Ізяслава і в самому Ізяславі — неодмінно спалахнуть пожари і тим вони більші і страшніші, чим енергійніше провадяться розкопки.

А самі скарби ті ось які:

Велике і славне було колись місто Ізяслав, але з'явилися на Україні татари погані. Богато людей забрали вони в неволю, а ще більше на смерть карали. Підійшли вони й до Ізяслава і заявили:

— Давайте по гривні з кожної живої душі і ми не зачепимо вас.

Ізяславці відповіли їм:

— Дайте час подумати трохи, а тоді якимось і гроші зберемо...

Татари згодилися, а ізяславці до князя Володимира у Київ свого посланця послали:

— Змилосьердсья, ясний князю, дай якусь раду! Рятуй, бо застукало нас неминуче горе! З тиждень ще продержимося якимось, а там чекає нас певна загибель!...

Зловили татари того посланця, випитали в нього все до найменшої дрібнички і страшенно розлютились:

— Ні одного не помилуємо! Смерть їм усім! — закричали татари і кинулися на місто.

Татарська сила була надто велика і вона легко

знищила військо Ізяславове. Награбували тоді татари всякого добра стільки, скільки самі хотіли, так що одних лише гривень 400 мішків із міста вивезли. З великої радості від своєї перемоги татари розпалили безліч огнищ і стали бенкетувати. Але саме в той час на них, як сокіл буйний, налетів князь Володимир і гірко прийшлося татарві: ледве половина встигла втікти, а решта кістками лягла. Все награбоване добро князеві Володимирові дісталось. Дивлячись на це багатство, здивувався князь:

— Так ось яким добром володіло це місто!... Та-ж це й для самого Києва не сором було-б його мати!..

І заплакав князь гіркими сльозами над тим добром. Коли дивляться, а з мішків також течуть сльози. Ще більше здивувався князь, а разом із ним здивувалися всі ізяславці, які zostалися живими від татарського погрому.

— Гроші за своїми господарями плачуть!.. — сказав тоді князь і наказав поховати всіх убитих татарів ізяславців. Сорок великих могил насипали навколо міста, а в кожену могилу поклали по десять мішків із гривнями й іншим добром і сказав князь Володимир Київський.

— Та ніхто не посміє зачепити цих скарбів до того часу, доки це місто не буде мати стільки мешканців, скільки було тепер знищено татарвою і поховано нами..

А було тоді в Ізяславі стільки мешканців, що й не уявити навіть. Збідніло місто Ізяслав і ніяк не може поправитися. Все чекає, коли хоч по одній новій гривні прийдеться на кожного похованого. А тоді, як кажуть старі люде, знайдуться скарби стародавні і знову, як колись, Ізяслав стане великим і славним волинським містом.

ПРОФ. ІВАН ОГІЄНКО.

Свято української культури.

Нарис з історії початків українського друкарства.

II.

По Фіолі припинилося на довгий час українське друкарство, — українці задовольняли свої культурні потреби писаними книжками. Жили ми тоді спільним культурним життям з братнім білоруським народом, бо належали (виключаючи Галичини) до Великого Князівства Литовського; мову нашу тоді дуже шановано, стародавніх прав наших ніколи не займано; а що було справді так, про це добре свідчить хочаб давній герб Литовського Князівства (див. його на грошах тогочасних, напр., в таблицях Чацького); з лівого боку погоня, а з правого — український трезуб; про теж саме виразно свідчать також тисячі урядових актів, писаних нашою мовою. Складом своїм і культурою це справді була Українсько-Білоруська Держава.

Отже далші кроки для заведення друкарства робить уже наряд білоруський, а саме мешканець Полоцька, доктор Юрко (Георгій, католики назвали його Франціском) Скорина. Скорина вибирається до чеської Праги, закладає тут свою „руську“ друкарню, і в роки 1517—1519 видає окремими книжками свою славу „Біблію Руську“, славу не тільки тим, що це була найперша друкована (але не повна) Біблія на Сході слов'янства, але ще більше тим, що Скорина видавав її в перекладі на тодішню „руську“ мову, спільну білорусам і українцям. Отже Скорина перший у нас друкованим словом доводив, що Святе Письмо треба читати рідною мовою. Видання Скорини стояли цілком нарівні з найкращими західними друками і широко розійшлися по цілому православному світі.

Пізніше Скорина переніс свою друкарню до Вильни, і тут видрукував р. 1525-го ще дві книжки — Псавтиря та „Малу подорожню книжицю“; таким чи-

ном Скорина започаткував друкарство вже на православній східній землі. Але гірка була доля й Скорини, — матеріальні злидні примусили його покинути друкарство, бо на це треба було великих грошей, — і друкарство знову занепало й по Скорині...*)

Вже значно пізніше почалося було друкарство на Мінщині, в Слуцькім повіті в містечку Несвіжу, де р. 1562-го Семен Будний видав дві книжки, але на цих двох книжках і кінчилося тут друкарство. Несвіжські друки цікаві тим, що вони цілком наслідують друки Скорини, — можливо, що сюди попала частина друкарні Скорини, або Семен Будний відлив собі букви на зразок Скорининих.

Як бачимо, преже друкарство ніяк не прищиплювалось у нас на завсігди, — світло воно починалося, але хутко вривалося; правда, так само було в той час і в інших народів. Друкарство тоді вимагало великих грошей, друкована книжка аж до XVIII-го віку була в нас все дорожчою від книжки писаної; от тому це друкарство на початку постійно потребувало якогось багатого мецената, щоб дав добрі гроші на книжку; такі меценати були в нас, але вони давали кошти на 1 чи дві книжки, а далі справа й вривалася.. Друкарство на початку було в нас ще панською ласкою, а ця ласка мінлива, як година на весні...

І тільки пізніше, коли саме друкарство почало давати добрий зиск, тільки з того часу повстає в нас вже постійне друкарство, — воно стало на свій твердий ґрунт, і з того часу існує аж до сьогодні. Почав у нас таке постійне друкарство знову таки чужинець, — москвитин Іван Хведорович.

*) Про Скорину див. мою статтю в тижневику „Літопис“ за 1924 р. № 12.

Львівський „Апостол“ 1574 р.

Український трезуб, який разом із погонею складав герб Литовського Князівства.

ГАЛИНА ОРЛІВНА.

МУХМЕДКА.

(Закінчення)

II.
АД вечір після відходу війська, прийшло до мене кілька жидів. Це були давні мешканці села, з якими селяне зжилися і мали „за своїх“. Їх лица були бліді й перелякані. Всі стояли мовчки й говорив один лише Мойсей Абрамович, або Мошко, як його називали на селі. Сині жили випнулися на його схудлому лиці, а тремтючі уста напружувались, та не могли нічого сказати. В десятий раз повторював він, дивлячись кудись поза мене:

— Буде нещастя... Ой, буде нещастя...

— Заспокойтеся, Мойсей Абрамович! Звідкіля ви таке вигадали? Ще ж не було чутки, щоб ці робили погроми...

Але Мошко стояв, мов скам'янілий і блідими устами повторював:

— У Городищі погром, в Янові погром, в Ставищах погром...

— Але ж то непевні чутки. У всякім разі війсьсько вже від'їхало.

— Але вони можуть вернутись... Вони неодмінно вернуться сьогодні ж, уночі...

Жиди просили сховати і захистити їх вразі небезпеки. Я, звичайно, згодилася, але радила їм розійтись по хатах і спокійно лягати спати.

Мойсей Абрамович обвів всіх очима і, дивлячись кудись вдалечінь, промовив:

— Сьогодні всі ми мусимо бути на варті... Сьогодні може статися нещастя...

І коли вони пішли і я осталась одна в порожнім помешканні школи, мені теж стало чогось моторошно; в присмерку вечора, почало здаватись, що ця незвичка тиша в селі стає підозрілою і що в цю надходячу ніч дійсно мусить статись якийсь нещастя...

III.

Стемніло. На майдані було порожньо і мертво. Тільки церква якось дивно біліла посередині і коло неї час від часу з'являлись і зникали якісь постаті: це жиди зносили своє майно під церкву, надіючись, що воно там збережеться.

„Якийсь на диво похливий народ!“ — подумала я, встаючи, щоб засвітити лампу.

— Фій-ю-ю-ю! — раптом розрізав повітря свист.

— Фій-ю-ю-ю!... — відповіло на другому кінці села.

Тіни коло церкви заволошилися і кинулись бігти в різні боки.

Я заховалась за фіранкою вікна й так вдивлялась у пільму.

— Фій-й-й-ю! просвистіло вже в мене над вухом і якась тінь пронеслась коло мене на коні.

— От воно, починається! — холодом пройшло по мозоку.

А тіни ще й ще летіли повз вікна.

І раптом звідкилась наче здалека, почулося тонке, якесь пригнічене:

— У-у-у-а-а-а!

І за хвилину таке ж саме безнадійне, на хро-

матичних нотах, повне невимовного відчаю безвихідности — вже десь тут, близько мене --

— Гву-у-а-а-лт — гву-а-а...

Прозвучало й загубилось...

— ...От воно... От воно.. — якось майже непритомно повторюють мої уста, а руки конвульсивно хапаються за лутку вікна.

„Ех уліца, уліца,

Вся Адеса жуліца“, —

почувся веселий, знайомий голос.

— „Мухмедка вернись!“ — стукнуло в голову.

А крики все наближувались, росли, стогнали і диким голосінням переплітались з бреханням розбуджених собак. Це страшне надходило все ближче й ближче, наче його гнала якась надлюдська сила.

— Гі-га-го-го! — щось реготалося пекельним реготом.

І наче корючись чомусь нечувано-жорстокому, відповідало протяжне, повне одчаю:

— Гва-а-лт!

Воно вже тут, десь недалеко, мабуть вже на майдані, от, от вже йдуть, летять, зараз порівняються з моїм вікном.

Мов божевільна вибігаю у сині, хочу відкинути засов, кинутись до них, крикнути їм щось... і рука застигає на засові, а сині уста повторюють:

— Так же не можна... не можна-ж так..

Мене розділяють тоненькі двері від цього страшного... Мов зкам'яніла, припадаю до холодного дерева й слухаю... вічність...

— Одчиніть скорше! Одчиніть! — гукає хтось за дверима.

-- Хто се? — мов крізь сон питаю себе.

— Одчиніть, раненого несем!

— Ранений! — повторюю безтямно, а руки відмсвляються рухатись.

Десь близько почувся гострий, пронизуючий жіночий крик. Це отверезило мене, й я скинула засову.

— До кляси, до кляси несіть! — розпоряжався дядько в кожусі. Двоє других, незграбно ступаючи, несли щось велике, чорне, від чого на підлозі лишалась тоненька смужка крові.

— Кладіть на лаву... Кожуха, дайте хто під голову...

— Мертвий? — спиталась одніми устами.

— Руку відрубали! — коротко відповів дядько в кожусі.

Ранений заметушився... Світ від лампи упав на його бліде, мов із воску лице.

— Мошко! — крикнула я і щось холодне підкотилось під горло і пішло по руках і ногах.

— Аж в стайні знайшли. Сам заповз, бідолаха. Весь кровю виходив, — пояснював онин із тих, що його принесли.

Перев'язали, чим мали, руку, що жажливим обрубком стирчала з розірваного рукава. Мойсей Абрамович все мовчав і тільки докірливо й журно хитав до когось головою.

Коли селяне вже хотіли розходитись, він раптом звернувся до одного тихим спокійним голосом:

— Сидір, де моя рука?

— Немає, Мошко, що ж зробити!

— Де рука моя? — затурбувався Мошко, силкуючись піднятися. — Сидір, біжи, скажи жінці, щоб пошукала мою руку... там, на майдані...

— Добре, добре! — ніяково відповідали дядьки. — Ми вже якось той... Ти лежи собі, Мошко... Тут ось учителька за тобою доглянуть.

— А ето какой тут собрание? — раптом почулось ззаду.

Всі, як один, глянули на двері. В дверях стояв Мухмедка з шаблею в руці, червоний, з випнутими жилами на лобі. Ледве тримаючись на ногах, він викрикував п'яним голосом:

— Раз-зайдись, гавару!

Хитаючись, підійшов до нас, що заступили собою раненого.

— А-а-а! — протягнув він, побачивши Мошка. — Старий знакомий!..

„Я жідочек шмірний,
Худенькій, не жірний!“

заспівавав він, притупуючи ногою.

— Ух ти, харя жидовская! — перервав він сам себе і ступив крок до Мошки.

Вмить все перевернулося перед очами. Не тямлячи себе, я кинулася між Мухмедкою і раненим:

І в той же час кремезні руки дядька Сидора загребли Мухмедка за плечі, стрепенули ним у повітрі, і мов непотрібного пса, шпурнули за двері.

З зачудованням дивилася я на дядька Сидора, а він спокійно витираючи піт, казав:

— Шкода, що сокири немає!..

Щось дивне було в його спокійному голосі.

Тільки тепер звернули увагу на Мошка. Він сидів блідий на лаві й, протягуючи вперед здорову руку, щось напружувався сказати.

Що тобі, Мошко?

Мошко схопився за руки дядька Сидора і зробив дике зусилля, щоб встати на ноги, але в той же момент голова переважила тіло й беззвучно упала знову на кожух.

Ніч минала страшно. Я й сторожика не відходили від Мошка. Він то приходив до пам'яті, то знову впадав у непритомність, і стиснувши зуби, пильно дивився кудись у куток і кивав головою до когось невидимого.

Під ранок прийшла його донька і як припала до неї, так і не хотіла встати. Була бліда, розтріпана, з розірваною блюзкою на грудях. У павзах між спазматичним плачем вона щось промовляла на рідній, мені незрозумілій мові

Як тільки розвиднілось, із різних кінців села почали сходитись до школи жиди й селяне. Прийшла жінка й діти Мошка. Дядько Сидір приїхав возом, щоб забрати раненого й одвезти до міста в лікарню.

Вже зібралися підводити Мошка, щоб одвезти його до воза, коли до школи ввійшов його сусід-селянин і мовчки поклав перед ним посинілу, забруджену болотом і зчорнілими згустками крові відрубану руку.

— От тобі, Мошко! На майдані знайшли...

Мошко здригнувся, витягнув здорову руку й жадібно схопив нею мертву... Довго вдивлявся в неї, наче щось пригадував. Потім звернувся до якогось жида й почав його щось дуже просити.

— Поховати просить, бідака, — сказала мені одна жінка, скорше вгадуючи, ніж розуміючи те, що говорив Мошко.

Коли раненого вивели на подвір'я, то там уже було повно людей. Всі стояли довкола воза й мовчки ждали. А коли його блідого і безпомічного висадили на воза й коли всі побачили цей обрубок замість руки, що Мошко тримав, мов хору дитину, загальний плач залунів по цілому подвір'ю. Плакали жиди, плакали й селяне, дивлячись на їх горе.

Потім Мошко попросив його підвести і так, кланяючись на всі сторони, зо всіма попрощався:

— Бідні ми, бідні!.. — говорив тремтучими, білими устами.

І знову крик розпачу був йому відповіддю, і знову кудись в гору летіли скарги цього десятка закинутих долею на село людей.

Усе село провожало Мошка, аж доки він не зник за коловоротом.

V.

Війшла до своєї кімнати змучена, з гострим болем в голові. Заснути б, тільки б заснути, щоб забути минулу ніч, щоб не думати про те, що буде завтра.

— Ой! Але хто тут?

З канапи, що стояла за столом, не поспішаючи, підвівся Мухмедка.

— Ви?! Чого ви тут?!

— Чего ти іспужалась? — запитався, блискаючи своїми білими зубами. — Я тебе нічого не зробив. Я отдохнуть хотел. Я устал, целую ночь работал... Много работал... — засвітились його очі доброю усмішкою. — Сlišала, какой крик жидова подняла? Подумаеш, в самом деле, погром... Вот что так, как в Одесе!

Він знов було хотів розлягтися на канапі, але я себе більше не могла стримувати.

— Слушайте, я вас попрошу зараз же выйти з моеї кімнати! Чули? Вам тут не місце.

Мухмедка здивовано подивився.

— Нельзя? Ну харашо—згодився добродушно.— Я пойду отдохну на кухне, а потом поеду догонять своїх.

І, не сперечаючися, встав, випростався у весь зріст і пішов до дверей... Не дійшовши, щось згадав...

— Пасматри!—проговорив він, підносячи стиснений кулак до моїх очей.

— Що?!—майже крикнула я.

— Ги-ги-ги! Нічого... кальцо. Вчера с одного жида снял... Пасматри!..

Страшна здогадка промайнула в моїй голові.

— Котрий перстень?—майже крикнула.

— Вот етот, большой; с отрубленной руки снял!

— Геть, звірино!—не даючи собі справи з того, що роблю, крикнула я.

На момент очі Мухмедки засвітились диким, ще незаним мені огнем, але в слідуєчий момент вогни-ки згасли.

— Ду-ура!—протягнув він.—Чего кричиш? Карашо, што я сегодня добрый, а то помнила б... Ну, так прощай, бариня. Я іду на кухню.

І він пішов своєю легкою, молодечою ходою, вимахуючи руками, з яких, здавалось, спливали вузькими стрічками струмки темно-червоної крові...

Галерія українського малярства.

Д. Г. Левицький.

МИТРО Григорович Левицький — один з найстарших українських малярів - портретистів XVIII в. Він народився на Україні

1735 року. Батько його, священник, теж був художником; малював церковні образи та розмальовував книжки Св. Письма.

Отож початки рисунку Д. Г. Левицький отримав від свого батька, а загальну освіту набув в київській духовній семінарії. Дальшої науки рисунку він учився в Антропова й до Петербурга приїхав вже добрим малярем. В Петербурзі Левицький далі вчився в знаного тоді декоратора Д. Валеріяні. Потім якийсь час був під впливом маляра італійця Лямпі.

В 1769 р. за портрет будівничого академії Кокорінова Левицький одержав звання академіка й був якийсь час професором на відділі портрету та радником Академії. Помер Левицький, як міркують, в Києві 1822 р.

Ціле своє життя він малював одні тільки портрети й в деяких з них чудово підкреслював тип російських людей. Сам син іншої нації, син України й степів, Левицький незвичайно талановито відчував у росіянах риси східних народів, ри-

си, які дуже проглядали в портретованих ним людях.

Він побачив у росіянах те, чого російські маляри не бачили, чи не могли бачити, як люде тої самої нації.

Левицький робив портрети з осіб європейської освіти й звичаїв, — але серед усього того десь так й проглядала риска східної нації. Тут маємо таке саме явище, яке трохи раніше бачимо у Франції: тип французької аристократії, вищого виквіту й звичаїв, показав французам Ватто, з походження не француз, який так чудово й гарно передав увесь світ, усе життя тогочасної Франції.

Левицький намалював дуже багато портретів — малював Катерину II, Павла I, та Олександра I, які разом із вищою аристократією закидали Левицького роботою, як першого маляра. І Левицький малював чисто, м'якко, сочисто.

Намалював Левицький гарний портрет свого батька, але не маємо під рукою репродукції, щоб подати його тут, і тому даємо інший — портрет Нелідової, добре рисований і мальований. З обличчя її з широкими кістками видно, що це не типова російська жінка, а з домішкою крові інших народів.

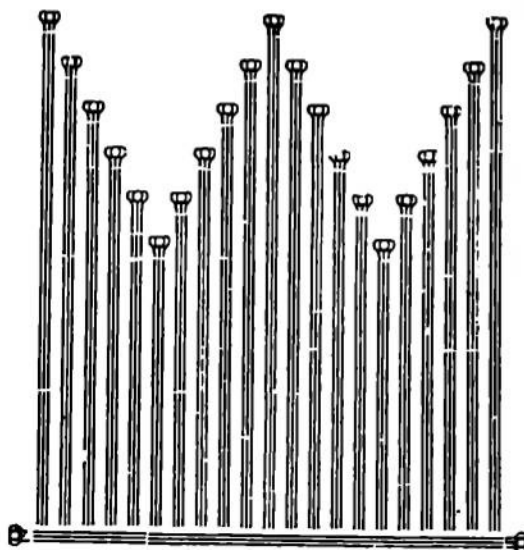
Третьяковська галерія в Москві має аж 24 праці, виконані рукою Левицького. П. М.

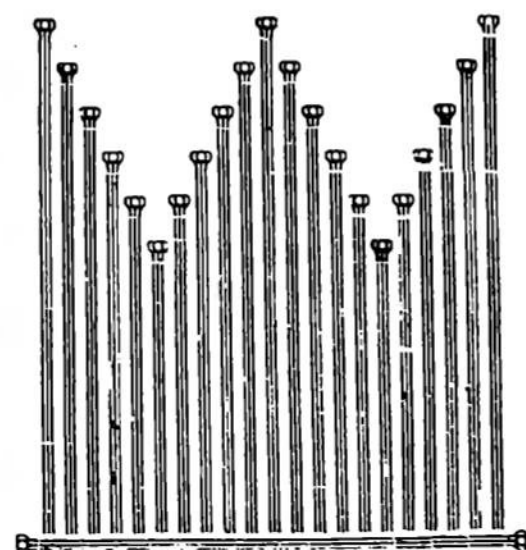
Д. Г. Левицький.

Портрет Нелідової.

З Ірландії

Одно з багатьох ірландських міст, зруйнованих підчас боротьби ірландців з англійцями за волю своєї батьківщини.

ОЛ. САЛІКОВСЬКИЙ.

Великому приятелеві України.

(Незабутній пам'яті Ф. Є. Корша).

ЕПРИЯЗНІ взаємовідносини поміж українською та московською суспільністю надзвичайно загострились після 1917 року, і причина тому полягає у величезному зрості ідеї української державности, з якою ніколи не примириться суго-московська думка.

Треба зазначити, що до останньої революції ця ідея навіть серед українців не мала значного поширення, і вищою мрією українського суспільства в Росії була, взагалі кажучи, культурна автономія. Я добре пам'ятаю, як в 1916 році засланий у Москву російським урядом проф. М. С. Грушевський гозорив представникам московської інтелігенції: „наші бажання дуже скромні; ми були б задоволені, коли б народня школа на Україні стала національною“.

Таке бажання було цілком зрозуміле для кращих представників російського суспільства; вони щиро стояли за знесення жорстоких утисків українського культурного життя, і тому між ними та українською інтелігенцією знаходилася тоді спільна мова, відчувався часами спільний ґрунт.

Але спільної мови в певних речах було і в ті часи замало. Потрібний був ще й живий інтерес до української справи, розуміння її ваги, а це вже зустрічалось дуже рідко і лише між окремими одиницями, яких можна було на пальцях перерахувати.

Коли б треба було зазначити, кому серед цих виключних одиниць належить перше місце, то я, не вагаючись ні хвилини, назвав би славного академіка Російської Академії Наук Ф. Є. Корша; який скінчив свої дні в Москві дев'ять років тому.

Я не знаю, як поставився б небіжчик Корш до наших сучасних змагань, але я певний, що в орогом нашим він у кожному разі не був би, і я відчуваю щирю потребу пом'янути старого приятеля нашого „незлим тихим словом“, напередодні десятиріччя його смерті.

У перший раз я побачив і почув академіка Корша в 1911 р. на гучному святкуванні українською кольонією в Москві 50-х роковин смерті Т. Шевченка. Ф. Є. Корш був головою організаційного комітету, який улаштував це свято, і виступив на урочистій академії з 2-годинною промовою, присвяченою життю і творчості геніяльного Кобзаря. Він ставив Шевченка незвичайно високо як національного поета і між іншим рішуче висловлювався проти порівняння його з такими поетами, як Кольцов. Пам'ятаю, що мене вразила незвичайно гарна, чисто полтавська, вимова, з якою російський академік цитував вірші Шевченка. Лише потім мені стало відомо, що Ф. Корш захопився українською мовою, цілковито нею оволодів, вільно балакав і писав по-українському, не тільки свої учені статті, які містив в українських наукових виданнях, але й вірші. Часами він підписував їх українізованим прізвиськом Корж.

Як знавець української і слов'янської мови, а також мов східних, академік Корш працював і в складі тої комісії, що редагувала, під проводом архієпископа Парфенія, український переклад євангелія.

Взагалі це була людина з кольосальними знаннями, дуже рухлива, працездатна, а в особистих відносинах незвичайно лагідна й мила.

В 1909—1914 рр. у Москві досить діяльно працювала під головуванням С. М. Хвостова, українська секція т-ва слов'янської культури. На чолі цього товариства стояв академік Корш, який акуратно відвідував реферати нашої секції і брав діяльну участь в наших дискусіях. Часами він і сам виступав з ученими доповідями в українській справі, і тоді просто таки насолодою було його послухати. Пам'ятаю його велику академічну промову в помешкані українського клубу „Кобзарь“, в якій він цілим арсеналом наукових доказів доводив, що українці під поглядом лінгвістичним є народ окремих від великоросів, — народ дуже талановитий та фізично здоровий, якого чекає велике майбутнє.

В 1912 році розпочалося в Москві видання на російській мові під редакцією С. Петлюри і О. Саліковського місячника „Украинская Жизнь“. Видавала цей часопис наша московська кольонія при підтримці петербурзької кольонії, київської громади й ин. Завданням журналу було з одного боку — інформувати російську суспільність в українській справі, а з другого — привертати до рідної стихії ті українські елементи, які почали забувати рідну мову і втрачувати зв'язок з українством. Одним з діяльних і особливо цінних співробітників журналу був Ф. Є. Корш, котрий вже в ч. 2-м „Украин. Жизни“ виступив з блискучою статтею, скерованою проти П. Струве, що як раз тоді надрукував у своїм журналі „Русская Мысль“ ворожий українському національно-визвольному рухові артикул. Потім появилосся на сторінках „Украинской Жизни“ ще кілька статей небіжчика Корша, — одна з них в Холмській справі.

Але академік Корш не тільки був співробітником „Украинск. Жизни“, — він був щирим приятелем редакції. Члени її і близькі друзі журналу часами збиралися для інтимної балачки в якій-небудь з московських раставрацій, і старий Корш обов'язково був тоді між нами, хоч звичайно нічого не їв і не пив, бо виконував сувору діету, призначену лікарями. Одного разу — це було весною 1912 р. — зібралися ми в славнозвісній раставрації Мартянича у „Верхніх торгових рядах“. Крім членів редакції, були тоді там ніні вже покійні проф. Богдан Кістяковський, славний артист-співак Ів. Алчевський і само собою — Корш. З. Г. Маргуліс, що бачився з Коршем на передодні, шепнув мені, що старий в його присутності склав віршований експромт з приводу полеміки, яка зав'язалася тоді у Києві між двома стовпами російського чорносотенства — Савенком і Любинським. Савенко, будучи головою клубу російських націоналістів, улаштував у цьому клубі баль, а Любинський на другий день підняв і в чорній пресі і серед чорного суспільства страшенний алярм, вказуючи на те, що баль Савенка відбувся як раз в річницю смерті Андрея Ющинського, ніби то замученого жидами (справа Бейліса). Так отже з приводу цього жартобливого академіка і склад вірша. Я попросив Корша ма-

лі свій вірш продиктувати, і він охоче це зробив.
Пам'ятаю той вірш од слова до слова:

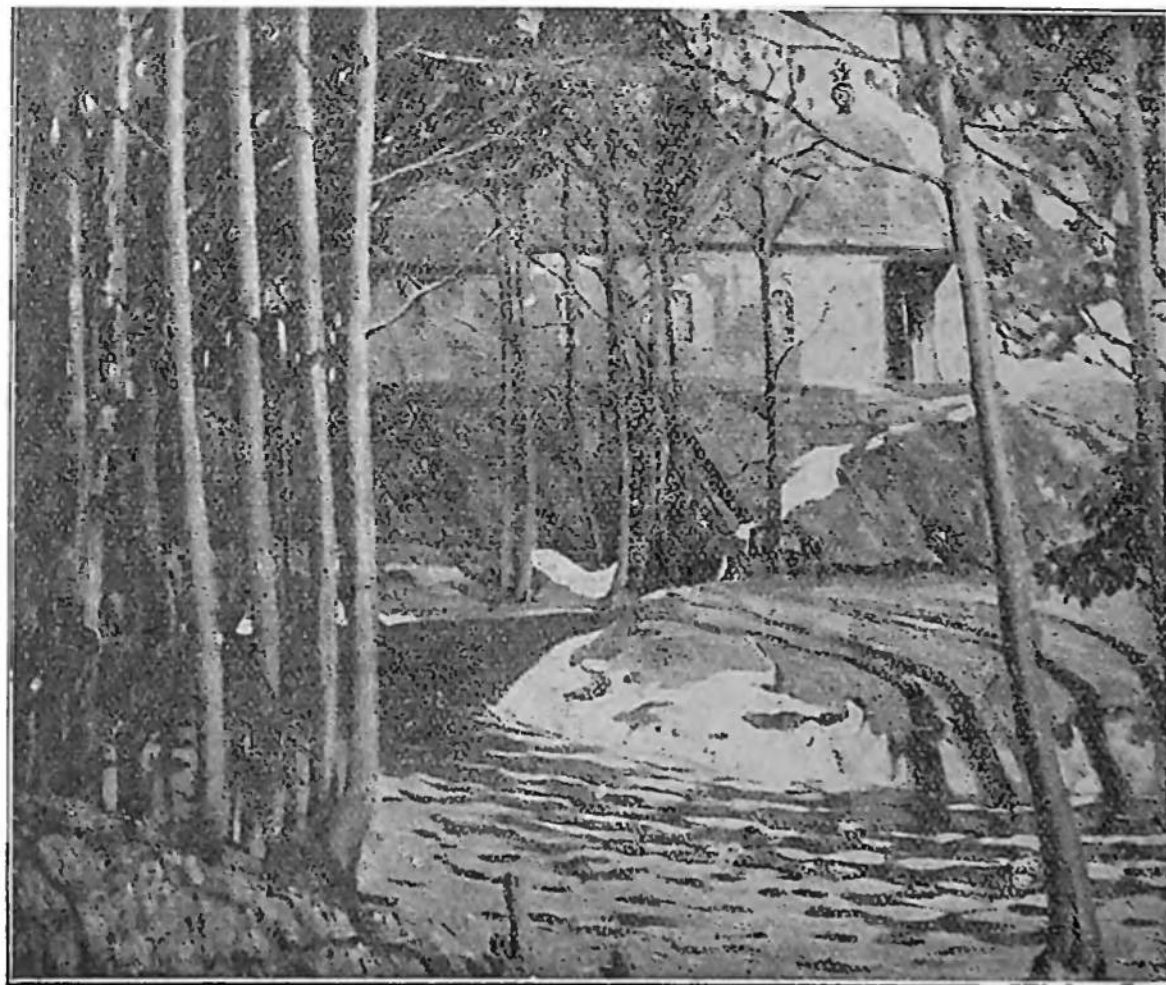
Добув Савенко на горіхи
Від ще правішого, ніж він,
Бо танці змислив він та сміхи,
Святих не вважив роковин.
Таку добродієву збродню
Любинський геть оголосив,
Щоб той покаявся к Великодню
Та більш так тяжко не грішив.
А все ж душа його нечиста...
Хіба такий він, як Піхно?
Він, кажуть, націоналіста,
Я ж думав, просто він...

Останнє слово, очевидячки, для друку не призначалося...

Окрім цього вірша у мене залишилася на пам'ять від небіжчика Корша низка листів його до мене, як до редактора „Української Жити“. Всі листи торкалися української справи, і я передав їх у 1919 році в рукописний відділ Української Національної Бібліотеки.

Присвячуючи пам'яті незабутнього російського академіка ці побіжні уривки моїх спогадів, дозволю собі вказати, що небіжчик був членом і співробітником Львівського Наукового Товариства імені Т. Шевченка і що тому слід було б тому Т-ву помислити про вшанування відповідним чином його пам'яті в десяту річницю смерті.

Ф. Є. Корш упокоївся в кінці березня 1915-го року.

Б. Ковалевський.

Весна.

КЛИМ ПОЛІЩУК.

З весняних настроїв.

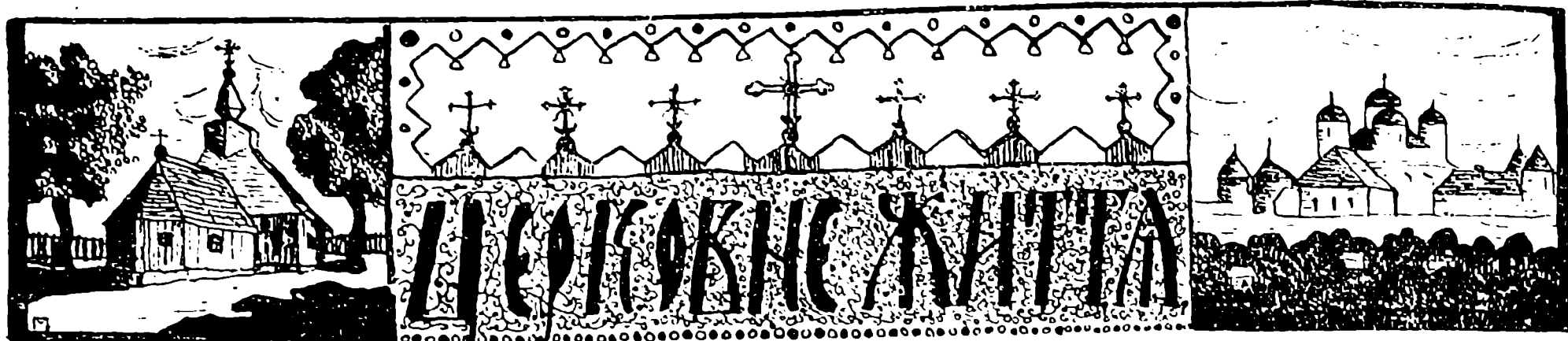
Рокотанням струн незримих
Розгойдалися гаї. —
Знову з пущ огнепалимих
Різнотонні солов'ї...

Розгортанням шпальт одвічних
Вічна мудрости краса. —
Наших марев пересічних —
Срібнонизана роса...

Затиснувши серце ніжно
В неосяжно-дужий спіє,
Линем, линем центробіжно
В лоно віщо-мрійних снів...

Львів, 14 березня 1924 р.

Відродження української церкви в Америці.

Привітання єпископа українця.

З приводу призначення Митрополитом Київським і Всієї України — першого українського православного єпископа Автокефальної церкви в Америці, Іоанна Хведоровича українська газета „Дніпро“, що видається в Трентоні (Америка), вмістила текст привітання Духовної Консисторії, з якого подаємо уступи:

...„Недавно відродилась на Американській Україні Українська Православна Церква. Відродилась із бажання народу так само, як на нашій рідній Україні. Боже Провидіння благословило працю і заходи православних українців в Америці. В короткі часи наша Церква зросла в значну силу, слава про Неї пішла в народ і сьогодні тисячі братів бажає повернути до Неї і в Ній хвалити Всемогуного Бога.

Через увесь час ми тільки мріяли про те, щоб Український Владика став на чолі того великого обновленого церковного руху, який почався на Американській Україні. З великою увагою ми слідили за тим церковним рухом, який на Україні зродився з відродженням Української Православної Автокефальної Церкви, і серця наші росли. Кожна вістка про те нове життя нашої св. Матері Церкви, що під кормигою, серед ворогів, серед лютих переслідувань розвивалась і пригортала до себе мільонні маси наших братів, — викликала в нас сльози радості“.

...„Ви, Владико, наче Мойсей приходите, щоб вивести американських українців з дому неволі.

Ви, Архипастирю наш, получаете нас з серцем України, з якого розійшлося і засяло світло Христової науки по нашій рідній землі, з нашим Києвом. Ви стаєте тим огнивом, що в'яже нас разом з мільйонами наших братів.

Ви стаєте уособленням тієї братерської єдності і любові, що має скувати усіх українців в одну велику сем'ю...

Привітання підписали члени Консисторії Української Православної Церкви в Америці: о. Володимир

Каськів — голова, о. Іван Гундяк — секретар і Іван Базар — скарбник.

Доля патріархату в Турції.

Царгородський кореспондент газети „Тан“, змальовуючи хитке становище грецького патріархату, цієї вищої установи Східної православної церкви, подає факти, що свідчать про моральний занепад вищо-го православного духовенства.

Ще в Лозанні турецька делегація домогалась вислання голови православної церкви. Справа скінчилась на тому, що патріарх був залишений, але в нього були відняті всі функції політичні, громадські та адміністративні, залишаючи йому функції виключно релігійні. Таким чином у Лозанні був ліквідований режим, який існував з 1453 р., з часів Магомета Завойовника.

Тепер, після вигнання каліфа, голови магометанства, турецька преса й громадянство, вимагає скасування „цього центру й огнища православ'я“. Вказують, що патріарх повинен бути вигнаний на тій самій підставі, на якій вигнано й каліфа. Один лише офіційний орган „Таннін“ уважає, що турки могли вислати голову своєї церкви, але не мають право робити цього в відношенні до християн. Однак й „Таннін“ уважає патріархат за політичну організацію й виступає з де-якими погрозами.

В цю скрутну хвилину Фанар (патріарша резиденція) морально розкладається й втрачує свій престиж. Галацькі греки вдерлися в свій час у Фанар і вигнали патріарха Мелетія, набивши при цьому єпископів. Обрано нового патріарха Григорія VII. Проти нього повстав відлучений єпископ Ефтим, який оголосив себе головою турецької православної церкви й веде „угодову“ політику. Григорій обвинувачує Ефтима в підлизуванні й різних злочинах. Полеміка між ієрархами перекинулася в пресу й набрала брудних форм. Почалась уже тяганина по судах. Все це що-раз то більше підриває престиж царгородського патріархата.

ЛІТЕРАТУРНЕ ЖИТТЯ.

Дмитро Маркович.

Матеріал до біографії.

Про небіжчика Д. Марковича за останні три роки з'явилося чимало нових біографічних відомостей у різних періодичних виданнях, починаючи з віденської „Волі“ й кінчаючи „Літературно-Науковим Вістником“ у Львові. З відомостей, які в мене були, я частину подав у вищезгаданій „Волі“. Тут я хочу навести ще де-які риси,—про які досі ніде не згадувалося, а саме, з року 1919 в Вінниці на Поділлі.

Вінниця—це одно з рухливіших міст західної частини Великої України. Своім жвавим пульсом життя вона випереджувала губерніяльний Кам'янець, з яким навіть змагалася за адміністраційне першество на Поділлі. Після революції 1917 р. тут усе кипіло, як може кипіти в повітовому місті. Не було

Дмитро Маркович.

того українського кутка, де б не виявлялися нові молоді сили, які гаряче ставали до роботи. Між іншим, прокинулася й молодь: хори, вистави, малярська студія, рукописний літературний часопис учнів старших клас, молоденькі поети, що починали пробувати свої сили—все це свідчило, що настала весна народу. Прискореним темпом почали працювати й старші—в земстві, в школі, кооперативах. Віджила книгарня „просвіти“, загуркотіла машина просвітянської друкарні. Й нарешті з'явилася щоденна газета „Шлях“ під моєю редакцією.

В той саме час повернув до Вінниці Д. Маркович з далекої Одеси через Кам'янець—де його затримали військові події по дорозі до Італії. Після багатьох митарств в Одесі, виїхав він кінями й кіннями ж проїхав усю дорогу на Поділля. Ця мандрівка, як рівно ж відвідування селянських хат дала йому багатющий матеріал для літературної праці.

По прибутті до Вінниці Д. Маркович віддав мені для уміщення в газеті „Шлях“ свої подорожні замітки й спостереження під наголовком «Подоріж з Одеси на Поділля». Це, здається, була остання його друкована літературна праця; крім цих заміток, залишилося де-що в рукописах.

Трохи відпочивши, старий і слабкий здоровлям письменник знову стає до роботи, й не було тої організації, того з'їзду, того зібрання, де-б не вирисувалася на першому пляні патріархальна постать Марковича. В той час виникла в Вінниці думка про заснування наукового товариства, на зразок Львівського, з літературним відділом. Звичайно, ця ідея не пройшла повз Марковича. До мене, як до одного з членів організаційної трійки й завідуючого літературною частиною, звернулася місцева „літературна“ молодь про заснування при товаристві спеціального художньо-літературного часопису. На скликане в Просвіті зібрання з'явилися всі молоді співці, між якими певен Нарушевич чимало своїх творів уже друкував у різних органах.

Прибув і патріарх літератури Маркович і був обраний почесним головою зібрання. Тут і вийшов маленький „інцидент“. У своїй привітальній промові до молоді Маркович із своєю щирістю та веселістю між іншим сказав:

„Панове, а хто ж буде писати в вашому журналі? Та ж на Україні є тільки двох письменників: белетрист Маркович і поет М. Вороний... Але я писати не можу, бо все вже продав, навіть те, що ще напишу...“

Збентежена молодь почувала себе ніяково. Очевидно, що сталося непорозуміння. Потім виявилось, що Маркович говорив про те, хто з письменників ще залишився на Україні (Винниченко, Олесь та інші були вже за кордоном. Але всі присутні зрозуміли інакше.

— Пане Дмитро,—забрав я голос,—а ви вірите в розвій нашої літератури?

— Звичайно, наше письменство розцвіте й розвіється широко.

— А хто його посуне вперед після Марковича, Вороного та інших?..

Маркович зрозумів і поквапився вияснити непорозуміння. А коли довідався, що орган засновується з спеціальною метою дати юнакам можливість виявити свої сили, „благословив“ молодь на працю, сказавши:

— Тільки пам'ятайте, що праця письменника не розвага, не приємність, а великий подвиг, навіть мучеництво...

В короткі часі події змінилися. Вінниця почала евакуоватись.

— Ні, я тут помру,—сказав Маркович.

І через рік (у 1920 р.) дійсно помер у Вінниці після тяжкої хвороби і всяких злиднів.

В. ОСТРОВСЬКИЙ.

ДРУКАРСЬКА ВИСТАВА В ВИННИЦІ.

Винницька філія Всенародньої Бібліотеки України влаштувала 16—21 лютого цього р., з нагоди 350-ліття видрукування на Україні першої книги „Апостол“ (дивись ст. проф. І. Огієнка), виставу друків, присвячену пам'яті винаходника друкарського мистецтва Йогана Гутенберга.

В плян вистави входило: 1) Історія книги від Гутенберга

до теперішнього часу та еволюція її зовнішнього вигляду; 2) Техніка друкування від XV до XX століття; 3) Ілюстраційний друк.

Історію книги ілюстрували розгорнені на відповідних сторінках експоновані стародруки від XV до XVIII стол. та рідкі, художньо-цінні видання XIX і XX стол.

Розвиток техніки друку представлено було відповідними гравюрами та ілюстраціями з рисунками машин, від ручного станка Гутенберга до ротаційної машини найновішої конструкції.

Ілюстраційний друк репрезентували гравюри від XVII-го стол. до наших днів, репродукції картин, мапи, альбоми орнаментів і т. ин.

Відвідувачам давали пояснення що до окремих видань, а також що до історії техніки поліграфічної продукції. Вистава мала великий успіх. Відвідало її 120 різних екскурсій. Загальне число відвідувачів доходило до 5000 осіб.

БІБЛІОГРАФІЯ.

ВАСИЛЬ БОБІНСЬКИЙ. Тайна Танцю. Друга книжка поезій. В-во „Молочний Шлях“, Львів, 1924 р., стр. 64—16, обгортка арт.-графіка П. Ковжуна.

Жмуток нових поезій: домінуючий мотив—лірика, загальний тон-пастрої. Місцями тонка майстерність слова:

„Мережив тонкогубий майстер
Зразки могому божевіллю“...

Можна сказати—мистецький первоцвіт на полі галицької лірики, яка, починаючи Шашкевичем і кінчаючи Шкрумеляком, усе „широ-патріотична“ та „солодко-романтична“, але все далека від справжнього чуття.

В. Бобинський відчуває, а раз так, то й засоби вислову цих почувань інші, ніж у його попередників. Він до певної міри новатор, а тому й шукає. Минуле чорне й темне, як ніч осіння. Із нього він пішов під „ладкання“ традиційних колядок, маючи надію, що —

„Хоч вечірньою отрутою
Цвіт папороти блисне“...

Пішов, але не розпрощався. Тому власне в його співах так багато чується вколисуючих ноток того самого „ладкання“, яке змушує його плисти між „двома берегами“, заки-що з одним лише чуттям любови до Мами.

„Блукаю...
Зорі!
Вже в трумні (?) ви.
А в душу лізуть сумніви:
„Грядеши? Камо?“
А в серці родиться і гине
У просторі
Таке, як зойк дитини:
„Мамо!“

Це свідчить, що він є дійсний поет.
А далі:

„Ми всі в пісєнному розгоні,
Ми всі в веселому вогні“...

Хто вони, отсі „ми“? — В Бобинського вони „коні“, які нарешті почули волю. Зрозуміти важко, як важко ще зрозуміти і його самого. Не є він ні символістом, ні футуристом, ні взагалі яким-будь „істом“, але безперечно є поетом.

Досі ще йому не пощастило виявити себе в цілому, а то тому саме, що й ця збірка не уявляє собою гармонійної цілості, про що свідчать оті „поезії в прозі“.

К. ЛІ—ВИЧ.

КНИЖКИ, НАДІСЛАНІ ДО РЕДАКЦІЇ.

Проф. Унів. І. Шимонович. Історія Політичної Економії. (Скорочений курс лекцій) ст. 144. Львів—Київ. 1923 р. Накл. видавн. „Русалка“.

Проф. Вяч. Зайнн. Головні моменти історії української державности. 13 стор. Варшава. Вид. Вищих курсів українознавства для емігрантів у Варшаві. Нарис є скороченим викладом вступної частини лекцій по історії суспільно-державного ладу України, читаних на зазначених вище курсах. Лекції ті мають незабаром вийти в повному виданні.

Театр і музика. П'ЄСИ.

Вол. Мартинович. Перелесник, нар. драма на 5 дій. Львів. 1923 р. Вид. „Русалка“.

Є. Минович. Жонатий Мефістофель, або Мефістофель в „інтересному стані“. Фарс на 3 дії. З російськ. переклав Ю. Гаєвський. Львів. 1924. Вид. „Русалка“.

Лев Лотоцький. Людські язники (Довгоухий сват). Комедія на 1 дію. Львів. 1923. Вид. „Русалка“.

Дмитро Гуньневич. Жертви темноти. Драма на 5 дій з життя укр. перес. в Канаді. Львів—Вінніпег. 1923. Видав. „Русалка“.

Е. А. Чебишева-Дмитрова. Ялинка, різдв. п'єса на 1 дію. Переклад Гр. Садовського. Львів. 1923. Вид. „Русалка“.

Тріот. Бернар. Одинокий вломник на селі. Ком. на 1 дію. Перекл. з франц. Додаток до „Театр. Мистецтва“ за 1923 р. Львів Вид. „Русалка“.

Йосип Баффіно. Комедія на 1 дію. З Італійськ. мови. Додаток до „Театр. мистецтва“ за 1923 р. Львів. Вид. „Русалка“.
„Театральне мистецтво“. Журн. театру й сцени. Річник II. Львів. 1923 р. Вид. „Русалка“.

3 життя Української Студенської Громади в Варшаві.

Укр. Студ. Громада в Варшаві, яка об'єднує в собі українських студентів-емігрантів з Великої України, 15 цього березня святкувала 3-ю річницю свого існування.

Три роки життя відділяє Громаду від того часу, коли перші студенти почали виїздити з таборів інтернованих і вступати до чужої alma mater.

В серпні місяці 1921-го року Студ. Громада в Варшаві вже налічувала 83 члени. Кількість членів Громади з кожним семестром збільшується, досягаючи свого максимуму в літі 1922 року.

Пять з'їздів, які відбулися в Варшаві, створили підстави ідеології укр. студентства на еміграції. Четвертий з'їзд представників українських студентів-емігрантів у Польщі кинув гасло „великого руху на Захід“, бо Варшава не могла розмістити тієї великої кількості студентів, яку об'єднував в собі Союз Українських студентів-емігрантів у Польщі (до 1000 осіб).

Літо і осінь 1922-го року, весна і літо 1923-го року були тим періодом в житті Укр. Студ. Громади в Варшаві, коли вона перетворюється в „етаповий пункт“, через який масово проходить студентство по дорозі з таборів на захід.

Сьогодні Укр. Студ. Громада в Варшаві об'єднує в собі академічну молодь, яка вирішила кінчати свою вищу освіту в Польщі. Кількість укр. студентів в Варшаві доходить до 80 осіб.

Окрім академічної праці в Варшавських вищих школах, члени Громади беруть участь в громадському житті. Досить часто відбуваються реферати, дискусійні зібрання та ин.

Останніми днями приступлено до видавничої праці. Громада постановила видавати неперіодичний часопис „На чужині“. Перше число „На чужині“ має вийти з друку в кінці цього місяця і присвячене 3-ій річниці існування Укр. Студ. Громади в Варшаві.

І. Л.

Група українських студентів у Варшаві.

Сойм і Сенат.

3 квітня в Соймі при обговорюванні справи віддання на суд Трибуналу Стану б. міністра Кухарського, забрав голос посол Сергій Козицький, який хотів зложити від імени Української Репрезентації освідчення про потягнення до судової відповідальності цілого ряду міністрів зо всіх дотеперішніх кабінетів за їх ворожу діяльність в відношенні до українського населення. Маршалок Сойму не дав можливости п. Козицькому докінчити промови, вважаючи, що вона не до речі. Сойм одностайно ухвалив наглість внеску і виділив окрему Слідчу комісію з 15 чоловік (8 з правиці і 7 з лівиці), яка на протязі 8 днів розбере справу і представить вислід на пленум.

7 квітня прийнято в третьому читанні проект уставу про відбудову краю, головний пункт котрої є—уділення позичок.

7 квітня відбулося перше читання провізоріум бюджетового на II квартал. Від імени Укр. Репрезентації виголосив промову п. П. Васильчук, який піддав критиці зарядження Голови Ради Міністрів Грабського відносно українського населення, підкреслив реакційність уряду й закінчив увагою, що така політика може допровадити до оружного конфлікту. На правиці піднялась ціла буря, почулися вигуки: „Геть з ним! Він загрожує. Де присяга? Загрожує з Соймової трибуни оружною розправою!—Маршалкові з великим трудом удалося заспокоїти Сойм, який прийняв у першому читанні зазначений вище проект; проти голосували українці, білоруси і 2 німці.

8 квітня підчас обговорювання нагlosti внеску правиці в справі переслідування поляків у Литві, від імени білоруського і українського клубів забрав голос пос. Тарашкевич, який висловив думку, що ті, що підтримують утиск національних меншостей у себе, не можуть протестувати проти утиску інших. Це викликало обурення правиці; праві послы з словами: „Провокатор! Зрадник!“ кинулися до промовця, якому на поміч поспішили українці, білоруси і де-хто з лівиці. Маршалок перервав засідання. Діло майже не дійшло до бійки. Наглість внеску ухвалено; українські й білоруські послы на знак протесту проти поведінки правиці залишили салю засідань.

ЦЕРКОВНА ХРОНІКА.

Служба Бога українською мовою.

У відродженій Американській православній церкві скрізь служба почала правитись українською мовою. З листів окремих віруючих, які друкуються в різних часописах, видно, що рідна богослужбова мова викликала серед пастви надзвичайну радість, піднесення й рух відродження.

Сентановна література українською мовою. В той час коли вища духовна влада православної церкви в Польщі — по інерції чи з якою-небудь метою (питання залишаємо відкритим) — усильно розповсюджує духовну літературу російською мовою й витісняє рідну мову пастви,—ріжного роду сектанти, використовуючи цю аномальність, з такою ж енергією видають і розповсюджують свою духовну літературу мовою українською. Отак, видають українські книжки баптисти, методисти, міжнародне т-во дослідувачів Св. Письма та інші. Останнє Т-во, між іншим, видає укр. мовою місячник „Вартова Башта, вістник присутности Христа“.

Плани патріарха Тихона. З Москви передають, що синод розпочинає працю по скликанні Помісного собору російської православної церкви, який, мабуть, відбудеться в майбутньому році. Патріарх Тихон є великим уклінником собору, в програм якого вносяться питання про відношення до „частин“ православної російської церкви, що існують за кордонами Сов. Росії.

Типи українок.

Справа патріарха Тихона. З приводу цілковитого припинення совітською владою обвинувачень проти російського патріарха Тихона у московських церквах будуть відправлені молебни.

Справа православної церкви. 2 квітня відбулося спільне засідання українського, білоруського та російського парламентарних клубів у справі православної церкви в Річпосполитій Польській. Делеговані спільним засіданням представники відвідали митрополита Діонізія.

Жива церква на Україні. У так званій Живій Церкві на Україні, що бореться з церквою національно-автокефальною, починають заводити українську мову в церковних службах.

Український православний єпископ в Америці. Митрополит української автокефальної церкви Василь Липківський призначив для Америки першого українського православного владика архієпископа Івана Хведоровича (Див. „Церк. життя“).

Український греко-католицький єпископ в Америці. Римський папа іменував о. Василя Товкача, духовного керівника семінарії в Ужгороді, єпископом греко-католицької церкви в З'єднаних Державах Америки.

Новий єпископ. 24 ц. березня в Варшаві відбулася хіротонія нового православного єпископа, б. архімандрита Симона (Івановський), ректора Волинської духовної семінарії. Єпископа Симона призначено єпископом Кременецьким, вкарієм Волинської єпархії

Кількість парафій. Митрополит Діонісій звернувся міністерства ісповідань про те, що скорочення числа православних парафій є небажане.

Провити православних церков. Митрополит Діонісій надіслав до міністерства ісповідань проекти православних церков, розроблені ніби-то на підставі місцевих архітектурних мотивів

Проект духовних семінарій. Шкільний комітет при св. Синоді виробив проект реорганізації православних духовних семінарій. 10-класові семінарії в загально освітньому відношенні прирівнюються до класичних гімназій з богословськими предметами. Проект представлено в міністерство ісповідань. Викладава мова, звичайно, російська.

ПРИРОДА, НАУКА, ВІНАХОДИ.

Дива сучасної техніки. Американські електротехники доконують спроб з телеграфом без дроту з метою переконатися, чи земля, вода, скелі, гори й т. ин. не ставлять перепон при переданні електромагнітних хвиль. Інакше кажучи, чи щільна стіна лихих і добрих провідників електричества дозволяє переносити голос, а також електричні знаки на ріжну відлеглість.

Одна з найцікавіших спроб відбулася в Нью Йоркові. В тунелі залізно-бетонної конструкції, що йде з цього міста до Нью-Жерсей на глибині 70 стп під водою, покритою 30 стоповим шаром мулу й багна, після поставлення грубої стіни зо сталі, уміщено відбірчий апарат. Пунктуально в умовлений час почувся концерт, який відбувся на відлеглості 500 миль. Музику й співи чути було цілком виразно, при чому дуже добре чулися—окрім слава співаків та керівника станції.

„Рідна Хата“ в Холмі.

Правління: голова посол А. Васильчук, заст. голови пос. С. Любарський, члени: М. Федонь (Ваврсе-вичева), К. Сошинський, І. Новосад.

Є це живим доказом, що електромагнітні хвилі не зустрічають перепон у воді, болоті, землі, металю й т. инш.

Цукор і здоров'я. Цукор, який називають „вугіллям м'язів“, перетворюється в нашому організмі в алкоголь. Як засіб, що підносить і зміцнює сили, цукор є дуже потрібний для людей, що працюють фізично, для дітей і старих із зменшеним апетитом. Надмірне споживання цукру людьми, що працюють розумово, є дуже шкідливе й викликає різні хвороби, як артритизм, цукрову хворобу й т. ин.

З усього світу.

Академик А. Кримський про українізацію. В „Лілі“ передрукована з київського „Більшевика“ стаття неодмінного секретаря Всеукр. Академії Наук А. Кримського про діяльність Академії. А. Кримський запемнює, що ще ніколи Академія Наук не користувалася з боку уряду такими сприятливими умовами для праці, ніж тепер. В статті чимало фактичного і цифрового матеріалу.

Народній Комітет Холмщини й Підляша. Недавно відбулося пленарне зібрання Народнього Комітету Холмщини й Підляша при участі послів до Союму. В справі національної оборони резолюція Народнього Комітету закликає до єдності і витривалості, забороняючи боротьбу партій в національному питанні. Резолюцію прийнято одноголосно.

Польське товариство допомоги укр. емігрантам. У Варшаві заснувалося т-во допомоги українським емігрантам, у склад якого ввійшло багато видатних представників лівих політичних польських к-л.

Національне свято. Українська колонія в Букарешті улаштувала 6—7 квітня урочисте святкування річниці проголошення в 1918 році незалежності відновленої української держави, а також проголошення в 1919 р. соборності українських земель. З цим святом злучені й роковини Т. Шевченка.

Кооперативний з'їзд. З'їзд представників української кооперації в Здолбунові, призначений на 13 квітня, відбудеться 30 квітня. Комітет складають п. послі: А. Васильчук, С. Підгірський і Чучмай.

Віденська конференція. З румуно-совітської конференції у Відні нічого не вийшло, бо представники совітів зразу поставили питання про те, що Басарабія мусить або відійти до совітів або самоозначитися шляхом плебесциту, а румуни заявили, що цілковито усувають це питання.

Парламентські вибори. 13 квітня розпочалися вибори у французьку палату послів; вибори в Італії дають явну перемогу фашистам; виборча кампанія в Німеччині ведеться дуже гостро при великій активності комуністів і особливо націоналістів—непримирених ворогів Франції і сучасного уряду.

Нова звиняка залізничної тарифи. З 5 квітня товарова тарифа у Польщі підвищена ще на 25—30 відсотків.

Японія готується. Совітські газети пишуть, ніби-то Японія мобілізує своє військо на манджурському та корейському кордонах.

Про жидівську республіку. Жидівська агенція подає, що з де-яких політичних та технічних причин проголошення совітського декрету про засновання с жидівської республіки на південній Україні відложено на короткий час.

Новий вирок суда. Польські офіцери Багинський і Вечоркевич після нового розгляду їх справи військовим судом засуджені до тої самої кари і мусять бути розстріляні.

Муха-Міхальський. «Кур. Поранни» повідомляє, що й досі в прикордонних східних повітах вільно хазяїнує шайка Мухи. В тій місцевості через це панує терор, і влада є безсила боротися з бандитом.

Розтрата 100 мільярдів марок. Варшавська поліція арештувала одного з директорів Столичного Банку Яна Семадені, який розтратив 100 мільярдів марок на особисті гелдові спекуляції.

Заворушення в Домбровському басейні. 2 і 3 квітня в Домбровському районі виникли дуже поважні робітничі заклоти. Сутничкі робітників з поліцією закінчились стрілами з обох боків. Багато робітників поранено, є й забиті. Поранено теж біля 20 поліціантів.

Махно. Польські газети пишуть, ніби-то Махно, що мешкає тепер у Торуні, доконав замаху на самогубство, пере-різавши собі горло. Причини замаху—політичні.

ПОШТОВА СКРИНКА.

М. Раденно. Радивлів. У віршах Ваших є досить почуття, але форма слаба й тому не підуть. Радимо: кинути неприродно мелянхолію, читати новітніх поетів і більше працювати над собою, а як напишете щось кращого — пришліть.

Від Адміністрації „Н. Св.“ Оказових чисел не висилаємо; „Наш Світ“ є у всіх кіосках і книгарнях, де можна з ним познайомитись. У борг „Н. Св.“ не висилаємо, бо за все самі платимо готівкою.

Просимо Книгарні дати ласкаву відповідь на нашого обіжника й надіслати гроші. Книгарням, які не приймуть наших умов, не будемо висилати наступних чисел.

Просимо в час вислати передплату за травень, щоб не було затримки в висилці „Н. Св.“.

Сезонові моди.

Редактор-Видавець В. Островський.

Нові ціни

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО В КАТЕРИНОСЛАВІ

Катеринослав—Ляйпціг.

1. Т. Шевченко. Кобзарь. Перше повне народне видання, в 1 томі, з поясненнями й примітками проф. В. Сімовича. З портретами і біографією. Ц. дол. 1.00, в оправі дол. 1.30
2. Проф. І. Огієнко. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. З малюнками й портретами в оправі. Ц. дол. 0.70
3. С. Єфремов. Коротка історія українського письменства. З малюнк. й портретами. Ц. дол. 0.80
4. Проф. Д. Дорошенко. Короткий курс історії України. З малюнками Ц. дол. 0.60
5. М. О. Ковалевський. Історія Греції та Риму. Для школи та самонауки з 46-ма мал. й картами Ц. дол. 0.30
6. М. Левицький. Граматика української мови. Для самонавчання. В оправі Ц. дол. 0.60
7. Г. Голоскевич. Український правописний словник. З короткими правилами правопису. В згоді з правописом Всеукр. Академії Наук. Видання 5-те Ц. дол. 0.20
8. С. Іваницький і Ш. Шумлянський. Російсько-український словник. 520 стор. великого формату Ц. в оправі дол. 2.00
9. „Ярина“. Український букварь, склад А. Воронця, IV, перероблене видання з усіма новими малюнками Ю. Магалецького, з додатком „Як учити з букваря Ярина“ Ц. дол. 0.15
10. „Ярина“. Українська граматка з читанкою, склад А. Воронця, з 52 малюнками Ю. Магалецького, з додатком: „Як учити з букваря Ярина“ та „Як вести розмови з малюнків“ Ц. дол. 0.30
11. А. Воронець, Перша читанка, з малюнками Ю. Магалецького Ц. дол. 0.15
12. С. Русова. Єдина діяльна (трудова) школа Ц. дол. 0.10
13. С. Русова. Нова школа соціального виховання. Курс лекцій Ц. дол. 0.50
14. А. Кащенко. Оповідання про славне військо запорозьке низове. Ілюстрована Історія Запорозжя. Понад 200 мал. і карт. Ц. дол. 1.00, в опр. 1.30
15. А. Кащенко. Зруйноване гніздо. Повість з часів скасування Січі Ц. дол. 0.16
16. А. Кащенко. На руїнах Січі. Історичне оповідання Ц. дол. 0.40
17. А. Кащенко. Мандрівка на Дніпрові пороги. Опов. Ц. дол. 0.06
18. А. Кащенко. Над Кодацьким порогом. Істор. опов. Ц. дол. 0.05
19. А. Кащенко. Борці за правду. Історична повість Ц. дол. 0.30
20. А. Кащенко. Під Корсунем. Історична повість Ц. дол. 0.30
21. А. Кащенко. Славні побратими. Історичне оповідання Ц. дол. 0.10
22. А. Кащенко. Кость Гордієнко-Голованко, останній лицарь Запорозжя Ц. дол. 0.10
23. А. Кащенко. З Дніпра на Дунай, опов. з часів скасування Січі Ц. дол. 0.25
24. Д. Мордосець. Гетьман Петро Сагайдачний. Істор. опов. Ц. дол. 0.20
25. О. Рогова. Тиміш Хмельниченко. Істор. повість з малюнк. П. Холодного Ц. дол. 0.30
26. А. Чайківський. Козацька помста. Опов. з козацької старовини Ц. дол. 0.20
27. М. Григорович. Як Ірландія здобула собі волю Ц. дол. 0.12
28. Ю. Гай. Весняні вітальні. Співаник для дітей Ц. дол. 0.20
29. С. Русова. Серед рідної природи. Оповідання. З малюнками Ю. Русова. Ц. дол. 0.16
30. А. Животко. Промінь. Збірник для праці з дітьми в дошкільних закладах та родинях Ц. дол. 0.15
31. Моя книжка. Маленька читанка Ц. дол. 0.04
32. Українські народні казки (Зі збірки Рудченка), з 42 мал. Ю. Магалецького. Ц. дол. 0.30
33. Рись-мати. Брат і сестра в лісі, з 8-ма малюнками Ц. дол. 0.04
34. Легучий корабель, з 5-ма малюнками. Ц. дол. 0.04
35. Царівна жаба, з 5-ма малюнками Ц. дол. 0.04
36. Гордий Царь. Про Царенка Івана та чортову дочку, з 5-ма малюнками Ц. дол. 0.07
37. Попович Ясат. Правда та неправда, з 9-ма малюнками Ц. дол. 0.04
38. Убогий та багатий і дівна чорнявка. Безщасний Данило й Розумна Жінка, з 10-ма малюнками Ц. дол. 0.07
39. Мамин-Сібіряк. Три оповідання, з 19-ма малюнками Ц. дол. 0.12
40. Мамин-Сібіряк. Старий Горобець, з 5-ма малюнками М. Погрібняка Ц. дол. 0.04
41. Мамин-Сібіряк. Пригоди статечної миші, з 7-ма малюнками М. Погрібняка Ц. дол. 0.04
42. Мамин-Сібіряк. Поганий день Василя Івановича, з 7-ма малюнк. Ю. Магалецького Ц. дол. 0.04
43. Казки Гавфа, частина 1-ша, з 86 малюнками Ц. дол. 0.35
44. Казки Гавфа, частина 2-га, з 82-ма малюнками Ц. дол. 0.35
45. Бехштайн Казки, з 64-ма малюнк. Ц. дол. 0.45

ПРОДАЖ ВИКЛЮЧНО ЗА ГОТІВКУ. КНИЖКИ ВИСИЛАЮТЬ НЕГАЙНО.

На більші замовлення — 25—40% знижки.

Гроші (невеликі суми) можна прислати листом, а краще переказами на Конто E. Wyrowuj, Земельний Банк Гіпотечний. Львів, або — Živnostenská Banka, Praha, або — Wiener Bankverein, Wien, або просто на адресу:

Eug. Wyrowuj, Berlin SW 47, Yorkstr. 84 II.

Доставка книг на Україну й з України.

Доручення в справі друкування та постачання книжок усіма мовами для всіх країн.

ЧЕРЕЗ „НАШ СВІТ“ можна виписувати всі українські книжки закордонних видань по цінах, поданих в оголошеннях, по курсу долара. Книжки висилаємо лише за готівку. На складі „Наш Світ“ є ще невелика кількість альбомів „Укр. Парляментарна Репрезентація“. Висилається за готівку по 1.500.000 марок з додатком коштів пересилки.

ІНТЕЛІГЕНТИ!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, КУПУЙТЕ,
ЧИТАЙТЕ!

СЕЛЯНЕ!

„НАШ СВІТ“

український аполітичний ілюстрований літературний
і популярно-науковий тижневик.

„Наш Світ“ є перший цього типу український часопис.

„НАШ СВІТ“ дає:

А) ЩО ТИЖНЯ:

1) ЧИСЛО ЧАСОПISУ на гарному сатинованому папері в кольоровій обгортці, в якому містить наступний літературний матеріал: 1) оповідання й поезії кращих українських і чужих письменників і поетів, 2) статті на теми з усіх галузей нашого життя — національного, громадського, церковного, економічного, сільсько-господарського, правового й т. ин., 3) огляд світових явищ, винаходів, відкриттів, наукових спостережень і дослідів, 4) парламентарну й світову хроніку, 5) огляд нашої літературної продукції, інформації про нові періодичні видання й книжки, рецензії.

2) „ГАЛЕРІЮ УКРАЇНСЬКОГО МАЛЯРСТВА“ — знімки з картин українських малярів, починаючи з XVIII століття і кінчаючи сучасними молодими малярами-артистами.

3) ІЛЮСТРАЦІЇ: зразки української архітектури й малярства, типи українського населення, портрети українських поетів і письменників, послів, сенаторів і громадських діячів, знімки з історичних пам'яток, краєвиди, ілюстрації до статей, художні віньетки, заставки й т. ин.

4) ПОРАДИ (безплатно): сільсько-господарські, лікарські, правні, в справах народнього театру, торгівлі, промислу, еміграції й т. ин.

Б) ЩО МІСЯЦЯ:

БЕЗПЛАТНИЙ ДОДАТОК — КНИЖКУ: по сільському й хатньому господарству, збірки красного письменства, альбоми, словники, книжки різного практичного характеру й т. ин.

ВСІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ за квітень одержать безплатний додаток-альбом „УКРАЇНСЬКА ПАРЛЯМЕНТАРНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ“ — портрети всіх укр. послів і сенаторів.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

з пересилкою й з правом на безплатні додатки

ЗА 1 МІСЯЦЬ — 2 зл. 75 гр. (4.950.000 мар.) || ПООДИНОКЕ число без дод. — 1.250.000 мр.
ЗА 2 МІСЯЦІ — 5 зл. (9.000.000 мар.) || ЗА КОРДОН: За місяць 1 доляр.

ЦІНА ОГЛОШЕНЬ:

КРАЄВИХ: ціла ст. 125 зл., 1/2 стор.—65 зл., 1/4 ст.—35 зл. 1/8 ст. 20 зл., 1/16 ст. 12 зл.
ЗАКОРДОННИХ „ „ 25 дол. „ „ 13 дол. „ „ 7 дол. „ „ 4 „ „ „ 2 д.

Warszawa, ul. Długa 50, m. 47, Redakcja „NASZ SWIT“.

або: Warszawa, Poczta Kasa Oszczędności (P. K. O.) № 8818. „Nasz Swit“.

ПОВІДОМІТЬ про „НАШ СВІТ“ усіх своїх знайомих.

ВИМАГАЙТЕ часопису „НАШ СВІТ“ у всіх книгарнях, кіосках, на залізницях, у про-
світах, кооперативах, читальнях.

ХТО ДОПОМОЖЕ „НАШОМУ СВІТОВІ“, ДОПОМОЖЕ УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ Й СОБІ.